

attingi ab illa, quia terminare actionem est egredi ab illa, si quidem est terminus illius; quomodo ergo potest res existens immutata in se egredi ab aliqua actione nova?

XXVII. Ad primam difficultatem quæ componitur ex rationibus dubitandi a principio positis respondetur, terminum formalem hujus actionis esse aliquid substantiale, nempe ipsam substantiam corporis Christi, ut Conversam ex pane. Dicit enim concilium sessione illa xii, cap. ix: « Per consecrationem fieri conversionem totius substantiæ panis in substantiam corporis Christi. » Ubi ly in substantiam in proprio sensu explicat formalissimum terminum conversionis, qui utique si est ipsa substantia corporis Christi, aliquid substantiale est; neque enim dicitur converti in præsentiam, in successionem, in denominationem, in conservationem substantiæ; sed absolute in substantiam corporis Christi: et quia est conversio in substantiam, non debet sumi substantia ut producta, vel reproducta, vel conservata, sed ut conversa, et prout ex pane. Unde non apparet quod fiat de novo substantia entitative, sed conversive et terminative, id est, cum novo respectu ad terminum a quo, qui est panis, et cum nova dependentia ab actione convertente. Et sic corpus Christi non sub respectu productionis, sed sub respectu conversionis, et prout ex pane, est terminus; in quo non est inconveniens quod intret in termino specificativo conversionis ipse terminus a quo, non directe, sed de connotato, et in obliquo, ut tamen essentialiter requisitus ad rationem conversionis, quæ est transitus de uno ad aliud, et non simplex productio; sicut etiam obscuritas includitur in specificativo fidei ut essentialiter connotatum, non ut directe specificans.

XXVIII. Quomodo autem fiat in corpore Christi nova terminatio, et dependentia ab illa actione, statim explicabitur, et similiter quomodo illa substantia reddatur impossibilis cum substantia panis. Licet enim absolute substantia corporis Christi non sit impossibilis cum pane, si alio modo et alia actione fieret, tamen substantia ut conversa impossibilis est cum pane ut termino a quo. Esse autem conversam docet fides, quia dicit Concilium: « Converti substantiam panis in substantiam corporis Christi: » ergo illa substantia ut conversa impossibilis est cum termino a quo, quia in conversione essentialiter unus terminus transit in alium; ergo iste alius non permanet cum illo. Et quia terminus, in quem fit conversio, licet supponatur præexistens et immutatus entitative, respective tamen mutatur per novum respectum ad terminum a quo, et novam dependentiam ab agente, ideo repugnat Deum esse terminum conversionis.

XXIX. Ad secundam difficultatem respondetur, quod non potest idem effectus dependere a duplici causa totali adæquata, si sit creata, propter suam limitationem, aut si utraque producat de novo: bene tamen a duplici causa totali, una creata, altera increata et non producente de novo, quia hæc continet totam virtutem, et perfectionem alterius, potestque Deus rem aliquam diversis viis et actionibus attingere. Potest enim hominem facere creatione, formatione ex terra, generatione ordinaria, transubstantiatione; et sic non repugnat simul etiam diversis actionibus attingere, aut in rem jam existentem convertere, ut diximus in physica quæstione xii. Et quando dicitur, quod actio totalis amplectitur totum quod in re est factibile, respondetur, quod attingit totum sub omni modo

quo attingibile est, id est, obedientialiter et in ordine ad potentiam divinam, nego, quia Deus potest eandem rem diversis actionibus attingere. Cum vero urgetur, non posse ad rem existentem terminari novam actionem, distingo; per modum productionis, ita quod de novo exeat de non esse ad esse, transeat; per modum conversionis, ita quod transeat de esse unius ad esse alterius, nego.

XXX. Itaque actio ut productiva seu generativa, semper est mutatio de non esse ad esse, de potentia ad actum; actio autem præcise conversiva, non est transitus alicujus rei de non esse ad esse: sufficit ad formalitatem conversionis quod transeat de esse unius ad esse alterius, licet illud esse quod transit non remaneat, sed destruat; tamen ista destructio est consecuta, sicut corruptio sequitur ad generationem. Non ergo requiritur quod terminus ad quem præsupponatur non esse simpliciter, sed solum non esse ex pane; et ita non fit de novo simpliciter et productivè, sed solum conversivè, et in quantum ex tali termino a quo.

XXXI. Ad tertiam difficultatem respondetur, corpus Christi ex natura sua esse impossibile cum pane, non absolute consideratum, sed in ordine ad actionem conversivam; in ordine autem ad aliam actionem non conversivam panis, bene potest esse compossibile cum illo. Sufficit autem nobis, quod stante conversione, et in ordine ad illam sit corpus Christi impossibile cum termino a quo conversionis, quia quatenus convertibile est impossibile. Non est autem necesse, quod aliquis terminus sit impossibilis cum alio respectu omnium actionum, sed sufficit quod respectu alicujus actionis, quæ est conversio.

Sicut quando ex aere generatur ignis, recte dicimus ignem ex natura sua esse impossibilem aeri, nec posse simul utrumque conjungi, licet per aliquam aliam actionem conjungi possint, (ut si Deus poneret illa in eodem loco, aut sub eisdem accidentibus constiatal) sufficit quod per illam actionem generativam unius ex alio, natura ignis non possit simul permanere cum aere, si quidem est terminus a quo illius; sed quia est terminus a quo naturalis, et juxta naturalem generationem, dicitur ex sua natura esse illi impossibilem.

XXXII. At vero substantia corporis Christi dicitur ex natura sua esse impossibilem panis, non respectu omnis actionis, qua possit a Deo aligari panis, sed respectu actionis conversivæ ex pane; tunc enim panis redditur impossibilem corpori Christi tamquam terminus a quo cum termino ad quem. Sed tamen quia non est convertibilis ex pane nisi supernaturaliter, ideo non dicitur impossibilem illi naturaliter, sed obedientialiter. Et sic natura illa obedientialiter considerata, est impossibilem cum pane, non per ordinem ad omnem actionem, sed solum per ordinem ad actionem conversivam; quam conversionem Ecclesia collegit ex verbis Christi quasi a posteriori, et a signo, quia non potuit verificari hoc esse corpus suum simpliciter et absolute, nisi tota substantia ibi contenta esset corpus Christi; non quidem annihilando panem (quia annihilatio non est facere aliquid sicut in præsentia fit) ergo convertendo panem in corpus Christi.

XXXIII. Cum autem instatur, quomodo corpus, prout ex pane, sit ratio impossibilitatis, si quidem hoc est præsupponere impossibilitatem, non autem ostendere per quid sit impossibile corpus cum

pane, respondetur nasci istam incompossibilitatem ex ipsa natura corporis, non absolute, sed ut convertibile est, et in ordine ad talem actionem conversivam: Itaque corpus ex pane sumitur, non ut destruens panem in actu secundo, et sic præsupponens destructionem, sed ut destructivum panis in actu primo, quatenus secundum potentiam obedientialem convertibile est totaliter ex tota entitate panis. Ex hoc enim sequitur destructio, non vero ad hoc præsupponatur; et sic corpus Christi est terminus incompossibilis, et destruens panem consecutive; sicut etiam ex positione termini generationis sequitur corruptio formæ præcedentis. Est autem corpus Christi destructivum panis ex sua natura obedientialiter considerata in ordine ad conversionem totalem, sicut natura ignis est incompossibilis aquæ ex natura sua per ordinem ad generationem naturalem, quia in ordine ad aliam actionem bene possunt compati in eodem loco, et sub eisdem accidentibus, ut ostensum est. Et hoc modo corpus Christi destructivum est secundum potentiam obedientialem, non solum substantiæ panis, sed cujuscumque alterius entitatis, ex qua Deus vellet illud convertere, quia secundum potentiam obedientialem omnibus illis opponitur, quæ potest respicere ut terminum a quo; sicut ignis secundum potentiam naturalem omnibus illis opponitur, ex quibus potest generari.

XXXIV. Ad quartam difficultatem respondetur, quod Christus ut ex pane, non dicit novam entitatem, et substantiam absolute, sed respectiva et terminative, quia illam entitas, quæ alia actione fit, potest etiam per istam attingi sub novo modo et respectu; nec tamen dicitur fieri solum ille respectus, aut panem converti in illum respectum,

sed in ipsam substantiam convertitur, ut tamen subest tali respectui, et fundat illam. Sicut idemmet homo qui formatur ex terra, sicut Adam, vel ex sanguine, sicut modo ordinario, vel ex nihilo, sicut per creationem, omnes istas actiones terminat secundum substantiam suam, non tamen absolute, sed prout fundat diversum respectum et dependentiam et terminationem; et tamen non est solus respectus qui formatur vel creatur, sed substantia sub tali respectu; et sic terminus de novo factus in ista conversione, est substantia Christi ut conversa, quia Concilium dicit: « Quod per consecrationem fit conversio in substantiam corporis Christi. » Id ergo quod fit de novo, est substantia corporis Christi, non absolute, sed ut fundat istam conversionem; nulla enim actio est quæ producat terminum ita absolute, quod sub nullo respectu ipsum attingat, quia saltem cum novo respectu termini a quo, et nova dependentia ab agente, et aliis similibus debet fieri: sicut patet in exemplis adductis de homine formato, creato, vel generato.

XXXV. Et idem locus potest terminare ascensum et descensum: idem gradus qualitatis intensionem et remissionem: et denique idem terminus materialis potest formaliter diversas actiones terminare, quæ omnes eundem terminum substantialiter et entitative attingunt, verbi gratia, eundem locum, eandem qualitatem, eandem substantiam. Et tamen si inquiremus, per quid differat formaliter unus terminus ab alio, non inveniemus nisi per illammet entitatem ut fundat talem respectum et terminationem; et sic ipse respectus præcise non est terminus, sed res ipsa absoluta, ut fundat talem respectum et formalitatem; et prout illum sic fundat, fit

de nova terminative, non entitative: nec tamen dicitur de novo produci, quia ad productionem non sufficit fieri aliquid de novo quomodocumque, sed fieri ex non esse ad novum esse: non autem ut fundat alium respectum, quam istum de non esse ad esse, sicut terminum. Esse reproductum, est fieri de esse amisso ad esse iteratum: quæ denominationes et respectus desunt in ista conversione corporis Christi.

XXXVI. Ad ultimum respondetur, quod idem in quantum idem formaliter, non potest specificare diversas actiones, bene tamen idem materialiter, ut fundat diversas formalitates et respectus potest terminare postea diversas actiones, ut in exemplis adductis patet. Cum autem dicitur, quod idem immutatum in se non potest de novo egredi ab aliqua actione, respondetur, quod idem omnino immutatum tam in se, quam in novo respectu, quem fundat, non potest de novo egredi ab aliqua actione; cæterum idem immutatum in suo esse, mutatum autem quoad respectum et dependentiam, potest egredi de novo ab aliquo agente, quatenus de novo facit illam entitatem dependentem a se, et cum novo respectu ad terminum a quo; ex consequenti autem ponit novam præsentiam corporis Christi sub istis speciebus, et loco; quæ præsentia non est primarius terminus, sed consecutus, etc.

XXXVII. Ut ergo res aliqua ita se habeat, quod de novo fundet omnia ista, oportet de novo egredi, et sub nova actione fieri (scilicet, ut conversam ex pane) et sic egreditur nova egressione conversiva, non productiva; et ita manet immutatum in se quoad esse absolute consideratum, non quoad formalitatem, et respectum quem fundat in quantum conversum; et sic terminat actionem specie distinctam, quia

actio non specificatur a termino materialiter considerato, sed formaliter (scilicet, prout fundat talem formalitatem et respectum) ipse autem respectus non est formaliter terminus, sed connotatum termini formalis, et consecutus ad ipsum; formalis vero terminus est ipsa entitas, prout fundat talem respectum, et tale connotatum.

ARTICULUS III.

Deducuntur corollaria quædam ex dictis.

I. Ex dictis colligimus quatuor, quorum explicatio dependet ex articulo præcedenti. Primo colligitur, quomodo corpus Christi dicatur mutari, vel non mutari in ista conversione. Diximus enim supra non habere corpus Christi in hac conversione mutationem physicam, sed metaphysicam. Et intelligimus mutationem physicam illam quæ fit in aliquo subjecto communi utrique extremo; mutationem autem metaphysicam intelligimus aliquam dependentiam, vel influentiam in ipso termino ad quem, non autem in aliquo communi. In hac ergo conversione constat non fieri mutationem ex parte subjecti communi utrique extremo, quia constat tale subjectum non dari, cum non sit conversio formalis, qua in subjecto mutantur diversæ formæ; sed totalis, qua tota entitas (tam scilicet materia quam forma) transit in substantiam corporis Christi, et sic mutatio subjectiva physica non datur.

II. Similiter constat in ipso termino ad quem corporis Christi nullam fieri mutationem in his prædicatis quæ habet in se, et prout existit in cælo, quia nihil perdit Christus in se intrinsece per istam con-